

สารบัญ

บทที่ ๑ บทนำ	30
๑. ความเป็นมาของพื้นที่แห่งปัญหา	31
๒. รัฐบาลกลางในฐานะผู้กำกับและผู้เขียน “ฉกฉกรวราชสำนัก”	41
๓. ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และชุมชนกับ “พื้นที่การเมืองของประวัติศาสตร์”	44
๔. ความหมายและสถานะเฉพาะของ “พื้นที่”	49
บทที่ ๒ การเมืองของพื้นที่ และพื้นที่ของชุมชนท้องถิ่น	58
๑. การเมืองของพื้นที่ (THE POLITICS OF SPACE)	60
๒. พื้นที่ของการเมือง (THE SPACE OF POLITICS)	72
๓. การปกครองท้องถิ่น (LOCAL GOVERNMENT)	103
๔. การบริหารจัดการ (MANAGEMENT)	112
บทที่ ๓ ประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนผู้กล้า	124
๑. “พื้นที่ทางประวัติศาสตร์” ในฐานะพื้นที่ของการเมือง	125
๒. ชุมชนผู้กล้า และชุมชนป้อมมหากาฬ: พื้นที่ชานพระนครเพื่อป้องกันข้าศึกเข้าตี	127
๓. พัฒนาการทางการเมืองจากฐานอำนาจของยุคหน้า (กู-คลอง) สู่ยุคบุก (ถนน) กับชุมชนหลังป้อมมหากาฬ	140
๔. กำเนิดและพัฒนาการของถนนราชดำเนิน	144
๕. นโยบายทางการเมืองกับนโยบายการอนุรักษ์	151
๖. การเมืองของการขีดเส้นแบ่งพื้นที่และการพัฒนาทางชนชั้นสมัยใหม่	153
บทที่ ๔ รัฐกับการให้ความหมายแก่ผู้บุกรุก	162
๑. ชุมชนป้อมมหากาฬพื้นที่ใจกลางกรุงเทพมหานครฯ	164
๒. การอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์ฯ	167
๓. กรุงเทพมหานครในฐานะรัฐบาลท้องถิ่นผู้สานต่อแนวนโยบาย ทางการเมืองของรัฐบาลกลางฯ	170

๔. ลำดับเหตุการณ์การดำเนินการของรัฐต่อชุมชนป้อมมหากาฬ	178
๕. กฎหมายในฐานะเครื่องมือและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนเมือง	184
๖. ปัญหาการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนในช่วงที่ผ่านมา	190

บทที่ ๕ การต่อสู้ของชุมชน 198

๑. ชุมชนป้อมมหากาฬในฐานะชุมชนของผู้คนที่ต้องการมีส่วนร่วมทางกวางเมือง	202
๒. การพัฒนา “ประชาสังคม” กับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนป้อมมหากาฬ	205
๓. ผู้นำชุมชน และกลุ่มอาชีพในชุมชนป้อมมหากาฬ	218
๔. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนชุมชนป้อมมหากาฬ	231

บทที่ ๖ ผลการศึกษาวิจัย 242

๑. ผลกระทบระหว่างรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่นและชุมชนในนโยบายสาธารณะ “โครงการกรุงรัตนโกสินทร์” (เกาะรัตนโกสินทร์)ฯ	244
๒. ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทางการเมืองของการปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) ในกรณีแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (โครงการกรุงรัตนโกสินทร์)ฯ	262
๓. กระบวนการต่อสู้เรียกร้องและการต่อรองในฐานะการเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย	269

บทที่ ๗ บทส่งท้ายและข้อเสนอแนะ 302

๑. โครงการ “เมกะโปรเจกต์” (Mega-Project) คือ “ระเบิดเวลา” ของ “พื้นที่โบราณสถานและชุมชนประวัติศาสตร์”	303
๒. นโยบายสาธารณะของรัฐ คือเจ้าของอำนาจในการสร้าง “พื้นที่ทางการเมืองของโบราณสถานและชุมชนประวัติศาสตร์”	308
๓. ถนอมราชดำเนินถนนของการเปลี่ยนแปลง จาก “พื้นที่ทางการเมือง” สู่ “พื้นที่เมกะโปรเจกต์”	309
๔. กรุงเทพมหานครในฐานะรัฐบาลท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๔๐	312
๕. “พื้นที่ทางการเมืองของโบราณสถานและชุมชนประวัติศาสตร์”	314
๖. “การมีส่วนร่วมภาคประชาชนแบบธรรมาภิบาล”	315